

Een denier van Karel de Grote in Munsterbilzen¹

Rombout Nijssen en Marco Fasulo

In het eerste nummer van dit tijdschrift publiceerden wij een artikel over de vondst van een pauselijke bulle van Adrianus I in een weiland in Munsterbilzen². Adrianus I was paus van 772 tot 795, de periode waarin Karel de Grote zich opwierp als de nieuwe leider van het Westen en als de opvolger van de Romeinse keizers van het Westen. Karel de Grote volgde vanaf 768 zijn vader Pepijn de Korte op als koning van de Franken. Op 25 december 800 zalfde paus Leo III hem tot keizer van het Roomse Rijk. Daarmee werd hij erkend als de belangrijkste machthebber in het toenmalige West-Europa. Zelf beschouwde hij zich na zijn keizerskroning als de gelijke van de keizer van het Oost-Romeinse rijk in Constantinopel³. Hij regeerde tot aan zijn overlijden in januari 814.

In dezelfde weide werd sindsdien nog een zilveren denier van Karel de Grote gevonden. Deze munt weegt 1,622 gram en heeft een diameter van 20 mm. Op de voorzijde staat in het midden het monogram van Karel de Grote, de letters K R L en S in een ruitvormig verband. Rond het monogram ligt een parelring. Tussen deze binnenring en een buitenring van dezelfde parels staat de legende + **CARLUS REX FR** .

¹Ere wie ere toekomt: Hendrik De Backer (Rimidi) was de eerste die deze munt identificeerde. Wie graag meer leest over Karolingische munten kan deze boeken raadplegen, waarin deze munt ook beschreven wordt: (A. de Longpérier), *Notice des monnaies françaises composant la collection de M. J. Rousseau*, Parijs, 1847, nr. 338; M. Cerexhe, *Les monnaies de Charlemagne*, Gent, 1887, nr. 154-156; M. Prou, *Catalogue des monnaies françaises de la Bibliothèque nationale. Les monnaies carolingiennes*, Parijs, 1892, nr. 855 ; K. Morrisson en H. Grunthal, *Carolingian Coinage*, New York, 1967, nr. 193-194.

²Een bulle van paus Adrianus I (772-795) in Munsterbilzen, in *A-magazine*, 2021, 1, 1, p. 9-11.

³Eigenlijk werd de keizerstroon in Constantinopel in 800 bezet door een vrouw: keizerin Irene, die regeerde van 797 tot 802.

De parels van de buitenring zijn deels verweerd en zijn een doorlopende lijn gaan vormen op de rand van de munt. Op de keerzijde staat in een parelring een gevoet kruis. Tussen de binnenring en de buitenring van dezelfde parels staat hier een verwijzing naar de slagplaats van deze munt (Arles in Frankrijk): + **AR . ELATO** . Ook op de keerzijde zijn de parels van de buitenste ring grotendeels afgevlakt.

Uit het gewicht van deze munt kunnen wij afleiden dat zij dateert van na de munthervorming die Karel de Grote in 792-794 doorvoerde. Van dan af werden uit een pond zilver 240 penningen of denieren geslagen. Een Karolingisch pond woog circa 406,5 gram, een denier zou dus 1,693 gram moeten wegen. Het feit dat dit exemplaar 0,071 gram te weinig weegt heeft wellicht te maken met een kleine beschadiging en met verslijt.

De vondst van deze munt versterkt de conclusie van ons artikel over de bulle van Adrianus I: aan het einde van de achtste eeuw was er in de omgeving van Munsterbilzen een persoon of organisatie actief, die niet alleen contact had met Rome, maar die ook deelnam aan het economisch leven van die tijd.

